

ความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมในสภาพแวดล้อมชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่า
เขตพระนคร กรุงเทพฯ กรณีศึกษา ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน*

Safety and Sense of Safety from Crime in the Environment of Old Community ,
Phra Nakhon District, Bangkok: A Case Study of Trok Sin–Trok Tuek Din Community

ศศิกาญจน์ ศรีโสภณ (Sasikan Srisopon)**

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งอธิบายถึงความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมในสภาพแวดล้อมชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่า ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกายภาพกับพฤติกรรมมนุษย์ และสังคมในชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่าในเมือง รวมทั้งเชื่อมโยงถึงบริบทโดยรอบ อันมีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากร และมีผลสำคัญมากต่อการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ชุมชนย่านเก่าในเมือง โดยกำหนดพื้นที่ศึกษา คือ ชุมชน ตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน ในเขตพระนคร มีการดำเนินการศึกษาโดยใช้วิธีการลงสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้อยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคนดั้งเดิมและแรงงานย้ายถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน นับเป็นชุมชนที่มีสภาพปลอดภัยจากอาชญากรรมและมีความสอดคล้องกับความรู้สึกปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อชุมชน โดยปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยนั้นมีระดับความสำคัญแตกต่างกันตามกลุ่มประชากร และมีลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและเงื่อนไขสังคมบางอย่างสามารถช่วยทดแทนความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพลักษณะที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมในชุมชนได้

คำสำคัญ: ความปลอดภัย/ความรู้สึกปลอดภัย/ชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่า/คนดั้งเดิม และแรงงานย้ายถิ่น

Astract

This article aims to explain about safety and sense of safety from crime in the environment of old Community in Bangkok as this matter significantly and clearly represents the relationship between physical and behavioral aspect of people, as well as its linkage to

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2555

This article is a part of PhD dissertation, Built Environment of Faculty of Architecture, Kasetsart University, Academic year 2012.

** นักศึกษาปริญญาเอกสาขาสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. เอกรินทร์ อนุกุลยุทธอน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์

Ph.D (candidate) of Built Environment of Faculty of Architecture, Kasetsart University

Advisor : Assoc .Prof. Dr. Eggarin Anukulydhathon ,Co-Advisor : Prof. Emeritus. Ornsiri Panin

the context surrounding the community, resulting in the quality of life of people and the condition of community and urban, as well as significantly affecting to the development and recovery of the old Community. The case study determined was Trok Sin–Trok Tuek Din Community in Phra Nakhon District. This research involves field survey, observation, and interview with local people, including both native people and migrant workers.

As a result, it was found that Trok Sin–Trok Tuek Din Community was considered safe area from crime, consistent with the sense of safety occupants had with the community. Factors affecting sense of safety are varied in many levels of significant, subject to a group of population. Physical environmental condition and some social conditions could replace unsafe feeling towards physical environment which was risky to have crime happening in the community.

Keywords: Safety, Sense of Safety/Old Community/Native People/Migrant workers

บทนำ

ความปลอดภัยเป็นแนวคิดที่กว้างและความหมายของคำดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับในหลายศาสตร์ ได้แก่ สังคมวิทยา ภูมิศาสตร์ อาชีววิทยา สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม จิตวิทยา การเมือง หรือการวางแผนเมือง เป็นต้น โดยทั่วไปความปลอดภัย สามารถแบ่งเป็นมุมมองสำคัญได้ 2 แบบคือ (Kullberg, 2010: 13-17)

1. ความปลอดภัยในฐานะที่เป็นวัตถุวิสัย (Safety as an objective condition) มักใช้ในประเด็นของการจัดการและการป้องกัน มีความหมายอธิบายถึงการไม่มีหรือการลดสภาพการบาดเจ็บหรืออันตราย ไม่เกี่ยวข้องกับความนึกคิดและความรู้สึก สามารถอธิบายเป็นจำนวนที่เกิดขึ้นจริงหรือความเสี่ยงของอุบัติเหตุที่นั่นๆ ได้

2. ความปลอดภัยในฐานะที่เป็นอัตวิสัย (Safety as an subjective phenomenon) มีความหมายสัมพันธ์กับความรู้สึกส่วนบุคคลและองค์ประกอบพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม

ดังนั้นความปลอดภัยที่เป็นวัตถุวิสัยสรุปได้ถึง สภาพความปลอดภัย ที่สามารถสะท้อนให้เห็นในรูปแบบของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์และธรรมชาติ ในขณะที่ความปลอดภัยในฐานะที่เป็นอัตวิสัยสรุปได้ถึง ความรู้สึกปลอดภัย ที่สามารถสะท้อนให้เห็นในรูปแบบของความรู้สึกของมนุษย์ที่แสดงออกผ่านทางบุคลิกภาพ การกระทำและพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม โดยความปลอดภัยอาจมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับความรู้สึกปลอดภัยก็เป็นได้ ดังนั้นความปลอดภัยในพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมหนึ่ง จึงไม่ได้หมายถึงการมีความรู้สึกปลอดภัยของคนในพื้นที่เสมอไป

ทั้งนี้ความเข้าใจถึงชุมชนปลอดภัยในพื้นที่เมืองส่วนใหญ่ยังคงมีความเกี่ยวข้องกับการปลอดภัยอาชญากรรมเป็นหลัก เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ที่อยู่อาศัยในเมืองโดยตรง (มณฑล เยี่ยมไพศาล และมานัส ศรีวิณิช, 2010: 87-89) นอกจากนั้นอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์สังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในทุกประเทศ มีมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันและยังคงอยู่ต่อไปในอนาคต อาชญากรรมเป็น

เรื่องที่ทุกคนกังวล และให้ความสนใจที่จะแก้ไขให้เกิดผลกระทบต่อสังคมให้น้อยที่สุด ซึ่งจำ นวนคดีอาชญากรรม และระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นเครื่องบ่งชี้ระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน อันส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน(สุทธรรษา สืบสมาน และโกสินทร์ หินเฑาะว์ , 2556: 875)

ในพื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่ ความรู้สึกกลัวอาชญากรรมสัมพันธ์ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค โดย ระดับมหภาคมีความเกี่ยวข้องกับชุมชนในวงกว้างอันรวมถึงพื้นที่ที่คนทำงานหรือทำกิจกรรมสันตนาการ เช่น พื้นที่ตัวเมืองหรือห้างสรรพสินค้า ส่วนระดับจุลภาคมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ในละแวกใกล้เคียงและรอบๆบ้าน ที่มีการรับรู้ถึงความไม่ปลอดภัยและคนมักจะหลีกเลี่ยง เช่น ตรอกซอกซอย หรือคุณสมบัติบางอย่างในพื้นที่ พื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยจะทำให้ผู้อยู่อาศัยลังเลที่จะเดินไปในพื้นที่ในเวลากลางคืน หรือในบางกรณีแม้ในระหว่างวัน พวกเขายังคงไม่รู้สึกปลอดภัย ซึ่งในหลายกรณีเป็นเรื่องยากต่อการระบุถึงแหล่งที่มาของความกลัวของพวกเขา อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปมี 2 ทฤษฎีพื้นฐานในการอธิบายว่า ทำไมผู้คนจึงมีความกลัวในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ นั่นคือ 1.การเสื่อมสภาพของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งแสดงถึงการที่พื้นที่นั้นขาดการบำรุงรักษา หรือการดูแลโดยผู้อยู่อาศัยหรือทำงานอยู่ที่นี่ โดยผู้คนยังคงมีความกลัวต่อความทรุดโทรม การเขียนภาพ พ่นสีบนกำแพง(graffiti) เนื่องจากเป็นลักษณะที่ดึงดูดให้อาชญากรเข้ามาในพื้นที่ที่เสื่อมโทรมเหล่านั้น 2. ลักษณะทางกายภาพบางอย่าง เช่น พุ่มไม้ ไฟไม่ส่องสว่าง ทางเดินมืดและพื้นที่ปิดล้อม ซึ่งลักษณะเหล่านั้นมาจากการออกแบบอาคารหรือสถานที่ ที่มีส่วนเอื้อต่อการเพิ่มการกระทำความผิดทางอาญามากขึ้น (Kihl, M., et al., 2005: 63) สาเหตุดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) ของ Wilson และ Kelling ในปี ค.ศ.1982 ที่กล่าวถึงสัญญาณของความไม่เป็นระเบียบทางกายภาพ เช่น หน้าต่างเสีย การปล่อยให้มีพื้นที่รกร้าง หรือขยะที่ถูกทิ้งนอกถังขยะ อธิบายว่า สภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นระเบียบหรือผู้พัง ทรุดโทรม จะแสดงถึงการไม่มีใครใส่ใจ นำไปสู่ความกลัวอาชญากรรมมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการลดลงของศักยภาพชุมชน สามารถก่อให้เกิดการก่ออาชญากรรมที่รุนแรงมากขึ้นด้วยเช่นกัน (Wilson and Kelling, 1982: 29-38)

พื้นที่เขตพระนคร เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของลักษณะ รูปแบบการใช้พื้นที่ สิ่งปลูกสร้าง รวมถึงสภาพสังคมและประชากร มีงานศึกษาข้อมูลสถิติการก่อคดีอาชญากรรมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550 พบว่า พื้นที่เขตพระนครมีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมสูงเกาะกลุ่มอยู่ 3 บริเวณที่สำคัญ ได้แก่ บริเวณสนามหลวง ย่านถนนข้าวสาร และท่าเรือข้ามฟากใต้สะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าฝั่งพระนคร (มณฑล เยี่ยมไพศาล และมานัส ศรีวิเศษ, 2010: 98) โดยพื้นที่ทั้งหมดล้วนมีลักษณะของการเป็นพื้นที่สาธารณะและย่านท่องเที่ยว ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าพื้นที่ที่เป็นชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่าในเขตพระนครยังคงเป็นสภาพพื้นที่ที่มีความปลอดภัย ถึงแม้ว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพบางอย่างในชุมชนจะมีความทรุดโทรมและเอื้อต่อการเกิดอาชญากรรมตามก็ตาม ในขณะที่ความรู้สึกปลอดภัยของคนในชุมชนอาจลดลงจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและกายภาพภายในและภายนอกชุมชน

บทความนี้จึงมุ่งศึกษาความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมในสภาพแวดล้อมชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่าผ่านกรณีศึกษา ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีกดิน ซึ่งกำหนดเลือกเป็นกรณีศึกษาโดยพิจารณาจาก 1. การเป็นชุมชนอยู่อาศัยมีอายุมากกว่า 80 ปี 2. พื้นที่ตั้งอยู่ติดกับสถานที่ที่มีความสำคัญทาง

ศาสนาและมีลักษณะเป็นตรอก-ซอย 3. มีอาคารหรือสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าที่ยังมีการใช้งานอยู่ 4. มีความทรุดโทรมของสิ่งปลูกสร้างและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 5. มีความผสมผสานของกลุ่มประชากรประกอบไปด้วยคนดั้งเดิมและแรงงานย้ายถิ่น การศึกษาดังกล่าวช่วยสร้างความเข้าใจถึงสิ่งที่ช่วยสร้างความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรม ผ่านการวิเคราะห์เชื่อมโยงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและวิถีชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่าในพื้นที่เมือง อันเป็นประโยชน์ต่อความรู้และความเข้าใจการส่งเสริมการสร้างความปลอดภัยที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความรู้สึกของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การเป็นชุมชนย่านเก่าในเมืองที่มีความน่าอยู่ของคนทุกกลุ่ม

แนวคิดสำคัญในการสร้างความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรม

มีงานศึกษาการทบทวนวรรณกรรมเรื่อง Relationship between the Built Environment and Wellbeing อธิบายว่า ความพึงพอใจกับคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นในท้องถิ่นนับว่ามีบทบาทสำคัญในการพยากรณ์ความปลอดภัยในพื้นที่ละแวกบ้านหรือพื้นที่ใกล้เคียง โดยการวางผังเมืองที่ส่งเสริมให้มีคนเดินเท้ามากขึ้น รวมถึงการจัดให้มีร้านค้าท้องถิ่น ม้านั่ง ต้นไม้ สวนหย่อม และสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างพื้นที่อยู่อาศัย จะเกิดความหลากหลายของกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา ทำให้มีแนวโน้มลดลงของอาชญากรรม (Butterworth, 2000: 16) สอดคล้องกับแนวคิดของ Jacobs ที่อธิบายถึงแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับปัญหาอาชญากรรมว่า ละแวกบ้านที่มีความหลากหลายของการใช้สอยและกิจกรรม เช่น มีการอยู่อาศัย มีการค้า และการนันทนาการ ต่างๆ เป็นปัจจัยในการป้องกันอาชญากรรม Jacob(1961) อ้างใน Marzbali et al.(2011:162) ซึ่งทำให้พื้นที่นั้นมีความปลอดภัยมากขึ้น โดยเฉพาะในย่านใจกลางเมือง ควรใช้ที่ดินแบบผสมผสาน ทั้งที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน ร้านค้า และควรอนุรักษ์อาคารเดิมๆไว้ให้มีสัดส่วนมากกว่าอาคารใหม่เพื่อรักษาระดับเศรษฐกิจของท้องถิ่น และเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและความเป็นชีวิตชีวา ซึ่งความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและความเป็นชีวิตชีวาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จะช่วยเพิ่มความปลอดภัยในพื้นที่ได้เช่นกัน (Jacobs อ้างใน กำธร กุลชล, 2545: 223-229)

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดสำคัญ คือ แนวคิด Defensible Space ของ Newman สถาปนิกและนักวางผังเมือง ที่นำมาเผยแพร่ในปี 1972 เป็นแนวความคิดที่เกี่ยวกับการการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของการอยู่อาศัยในชุมชน และป้องกันอาชญากรรมรวมถึงดูแลความปลอดภัยพื้นที่ได้ด้วยตัวเอง ได้กล่าวถึงความสำคัญของโครงสร้างทางสังคมคือ การมีความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของในพื้นที่หรือดินแดนของตนเอง เกิดความรู้สึกหวงแหนโดยสิ่งแวดล้อมและกายภาพช่วยกระตุ้นให้มีการเฝ้าระวังและจับตาคนแปลกหน้าหรือผู้บุกรุกที่ผ่านเข้ามาในพื้นที่ ทำให้สามารถควบคุม และลดปริมาณการเกิดเหตุอันตรายและอาชญากรรมต่างๆ ได้ อันทำให้ช่วยสร้างความปลอดภัยในพื้นที่มากขึ้น (Newman, 1973: 1-21) มีงานศึกษาที่อธิบายว่า ผู้คนส่วนใหญ่มักมีข้อสันนิษฐานถึงวิธีการแก้อาชญากรรมและปัญหาด้านความปลอดภัย คือ การอาศัยอยู่ในชุมชนที่ล้อมรอบขอบเขต โดยปกติแล้วชุมชนดังกล่าวได้รับการออกแบบสำหรับเจ้าของบ้านมีรายได้สูง อาศัยอยู่ในโครงการที่อยู่เบื้องหลังกำแพงและรั้ว มีรหัสผ่าน คีย์การ์ดหรือการรักษาความปลอดภัยและการควบคุมการเข้าถึงโดยพนักงานรักษาความปลอดภัย สำหรับผู้เช่าบางครั้งจะเลือกอพาร์ทเมนต์ซึ่งมีลักษณะการเป็นรั้วรอบขอบชิดเพราะพวกเขาได้รับได้ถึงที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยเช่นกัน อย่างไรก็ตามไม่มีการยืนยันชัดเจนว่า ในความเป็นจริงการใช้ชีวิตในรั้ว

ชุมชนปลอดภัยกว่าการอยู่อาศัยอยู่ในชุมชนดั้งเดิม มีเพียงผลสำคัญที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ ชุมชนที่มีรั้วรอบขอบชิด ถือเป็นกายภาพที่แบ่งแยกผู้อยู่อาศัยอื่นๆ ออกจากชุมชน และสมาชิกในชุมชนมีความลำบากในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่กว้าง เช่น สวนสาธารณะหรือร้านค้าปลีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประชาชนที่ขับรถไม่ได้ (Kihl, M., et al., 2005: 64.)

นอกเหนือจากนั้นยังมีทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social Bond Theory) ของ Travis Hirschi ที่นำเสนอทฤษฎีขึ้นในปี 1969 ในหนังสือชื่อ “Cause of Delinquency” มีสาระสำคัญ เชื่อว่าคนเรานั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดกฎหมายเป็นทุนเดิมอยู่แล้วเพียงแค่ควบคุมเอาไว้เท่านั้น โดยเหตุที่สามารถควบคุมเอาไว้ได้และไม่กระทำความผิดเนื่องจากกลัวว่าจะทำให้เสียความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนฝูง ครอบครัว ญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ครู อาจารย์ เป็นต้น หากปราศจากความผูกพัน ความแน่นหนา และขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นแล้ว คนเราก็อาจจะกระทำความผิด (อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ ชาญกณิต กฤตยา สุริยะมณี, 2552: 21-42) พันธะทางสังคมในรูปแบบต่างๆ จึงทำหน้าที่เชื่อมโยงให้อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างปลอดภัยและมีความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยังมีผลต่อความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นแก่คนในสังคม คือ ยิ่งมีความเปลี่ยนแปลงมาก ความวิตกกังวลจะเพิ่มมากขึ้นไปด้วย และการเปลี่ยนแปลงจะก่อให้เกิดการปรับตัวมาน้อยต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ความหวาดวิตกเกิดขึ้นในกลุ่มคนจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กลุ่ม และเมื่อไม่สามารถทำความเข้าใจได้ก็อาจเกิดความขัดแย้งกันได้ ดังนั้นการเสริมสร้างพันธะทางสังคมในรูปแบบต่างๆย่อมช่วยลดความวิตกกังวลและความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความผสมผสานและความแตกต่างของกลุ่มคน และการมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมหรือเอื้อให้เกิดพันธะทางสังคมที่ดีย่อมสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยในพื้นที่ด้วยเช่นกัน

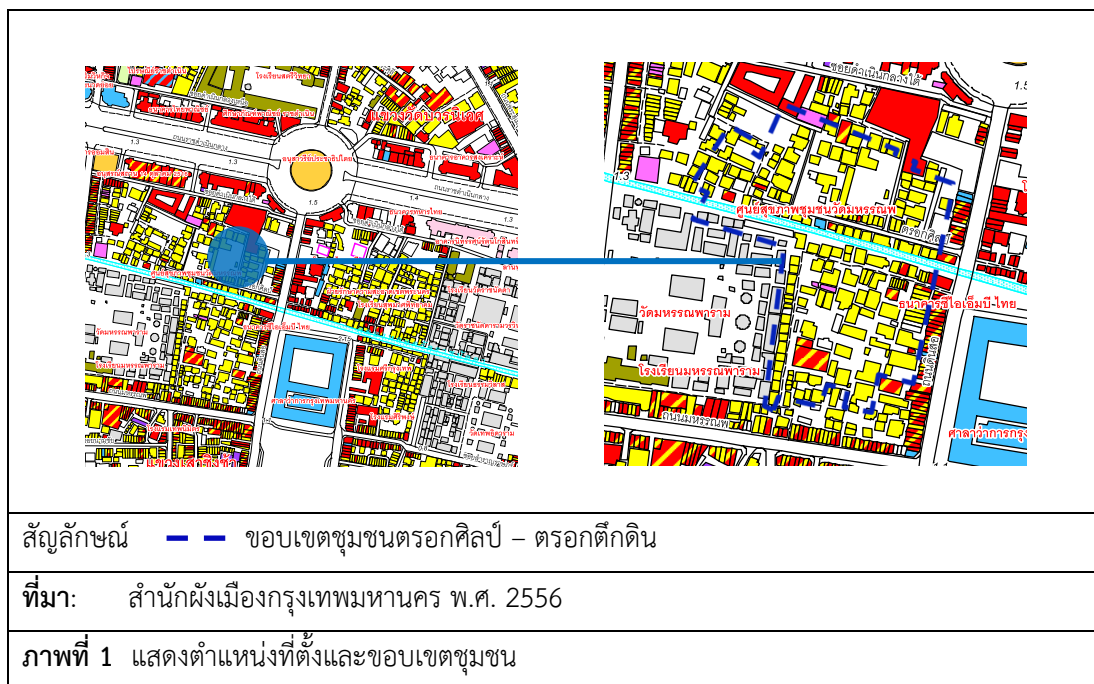
แนวทางการศึกษาและผลการลงสำรวจพื้นที่ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคมและกายภาพของพื้นที่ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน เชื่อมโยงกับประเด็นด้านความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยของประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยศึกษาจากเอกสารและลงสำรวจพื้นที่ชุมชนสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงความเป็นจริงจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) ประเภทการสุ่มแบบต่อเนื่องในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักหรือแบบลูกโซ่ (snow sampling) และหยุดเมื่อคำตอบซ้ำ ใช้วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลด้วย การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง และมุ่งใช้แนวคิดทางนิเวศวิทยาและสังคมวิทยาเป็นแนวทางหลักในการศึกษาและวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการลงสำรวจพื้นที่ชุมชน

ประวัติและสภาพแวดล้อมชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดินในปัจจุบัน

ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน เป็นชุมชนย่านเก่าในเขตพระนคร ที่มีอายุมากกว่า 80 ปี ตั้งอยู่ย่านถนนดินสอ มีเนื้อที่ 1 ไร่ 28 ตารางวา ปัจจุบันมีจำนวนที่อยู่อาศัย 128 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 699 คน (สำนักพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตพระนคร, 2557) มีบทบาทสำคัญของการเป็นชุมชนอยู่อาศัยในย่านเก่าที่มี

ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของการเป็นชุมชนอยู่อาศัยของข้าราชการ ศิลปิน และคณะราษฎร รวมถึงการเป็นแหล่งการค้าประเพณีด้วยเช่นกัน สภาพโดยรอบที่ตั้งแวดล้อมไปด้วยสถานที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ได้แก่ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร วัดมหรณพาราม วรวิหาร เป็นต้น ภายในชุมชนมีเอกลักษณ์ทางกายภาพของการเป็นพื้นที่เป็นตรอก ซอย ขนาดเล็ก มีคลองลอดวัดเทพธิดารามผ่านกลางชุมชนทำให้แบ่งเป็นพื้นที่ชุมชนออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนตรอกศิลป์ และ ส่วนตรอกตึกดิน โดยมีสะพานข้ามคลองและวัดมหรณพารามเป็นเส้นทางเชื่อมพื้นที่ตรอกศิลป์และตรอกตึกดินเข้าด้วยกัน (ภาพที่ 1)

ในปัจจุบันชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมและกายภาพไปตามกาลเวลา นั่นคือ ผู้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพหลากหลาย ส่วนใหญ่รับจ้าง ค้าขายหาบเร่แผงลอย ค้าขายในตลาด และรับราชการรวมถึงทำงานบริษัทบ้างในบางส่วน ไม่ปรากฏภาพลักษณ์ถึงกิจกรรมและอาชีพของการเป็นพื้นที่ชุมชนอยู่อาศัยของขุนนาง ช่างศิลป์ หรือการเป็นแหล่งพื้นที่ค้าประเพณี แบบในอดีต ในขณะเดียวกัน กายภาพในชุมชนมีความเสื่อมโทรมลงและมีความหนาแน่นเพิ่มขึ้น ถึงแม้กระนั้นชุมชนยังคงมีบทบาทเด่นชัดของการเป็นชุมชนอยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาชุมชนได้มีบทบาทเด่นชัดมากขึ้นของการเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานย้ายถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้ชุมชนมีภาพลักษณ์ของการเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัยซึ่งสะท้อนผ่าน รูปแบบกายภาพพื้นที่ รูปแบบและลักษณะที่อยู่อาศัย ตลอดจนกิจกรรมและวิถีชีวิตของกลุ่มประชากรได้เป็นอย่างดี

ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน มีลักษณะสำคัญคือ เป็นชุมชนเปิด มีทางเข้า-ออกหลายทาง พื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนร้อยละ 10 เป็นของกรมการศาสนาและสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ สิ่งปลูกสร้างเกือบทั้งหมดปรากฏชัดในรูปแบบของ

ประเภทอาคารที่พักอาศัย ซึ่งตั้งกระจายตัวอยู่ค่อนข้างหนาแน่นเต็มพื้นที่ชุมชน โดยมีรูปแบบแตกต่างกันไป ได้แก่ บ้านเดี่ยวมีอาณาบริเวณ บ้านเดี่ยวปลูกติดอย่างแออัด เรือนแถวไม้ ตึกแถว และอาคารชุดพักอาศัย (แฟลต, หอพัก, อพาร์ทเมนต์) ตลอดจนลักษณะของอาคารที่พักอาศัยมีทั้งสภาพทรุดโทรม และสภาพดี คละเคล้าปะปนอยู่รวมกันในพื้นที่ชุมชนเช่นกัน การใช้ประโยชน์อาคารส่วนมากใช้ประโยชน์เพื่อการพักอาศัยเพียงอย่างเดียว มีเพียงไม่กี่หลังคาเรือนที่ใช้ประโยชน์ผสมเพื่อยู่ออาศัยและเพื่อการค้า นอกจากนั้นชุมชนยังมีพื้นที่รกร้างแทรกอยู่ และมีจุดอับสายตาในบางเส้นทางสัญจรซึ่งเป็นตรอกซอยขนาดคับแคบ บางเส้นทางมีต้นไม้ขึ้นปกคลุมรกครึ้ม บางเส้นทางขนานด้วยรั้วที่สูงตลอดทาง บางเส้นทางคนภายนอกสามารถเดินผ่านบริเวณด้านหน้าหรือหลังที่อยู่อาศัยได้ตลอดเวลาเช่น บริเวณทางสัญจรริมคลอง ในขณะที่ไฟสาธารณะไม่สามารถส่องสว่างได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ตลอดจนชุมชนไม่มีพื้นที่ส่วนรวมในชุมชนที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่

จากการลงสำรวจสภาพชุมชนในปัจจุบันและศึกษาข้อมูลเอกสารของพรหมพรหม พรหมสาขา ณ สกลนคร (2547) พบว่าในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2554 สภาพแวดล้อมทางกายภาพชุมชนส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่างช้าๆ โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพมากกว่ารูปแบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นชัดเจนจากความทรุดโทรมของสิ่งปลูกสร้างในชุมชนที่มีมากขึ้น เนื่องจากผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้เช่าที่ดินหรือที่อยู่อาศัยทำให้ไม่มีความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ มีความรู้สึกไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย การมีสิทธิในสังคมต่างๆจากการเป็นผู้เช่าและการเป็นคนต่างด้าว รวมทั้งโครงสร้างกายภาพและสภาพแวดล้อมอยู่ภายใต้ข้อจำกัดด้านขนาดและลักษณะพื้นที่ ตลอดจนงบประมาณของเจ้าของและชุมชน จึงทำให้ขาดความตระหนักในการดูแลรักษาอาคารเก่าที่ที่คุณค่าและสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีสภาพที่ดีและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิต(ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แสดงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในชุมชน ตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน

ที่มา: การสำรวจช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 โดยผู้วิจัย

ในปีพ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2557 มีการก่อสร้างเพิ่มขึ้นในชุมชน ได้แก่ หอพักให้เช่าสูง 4 ชั้นจำนวน 32 ห้อง และปรับปรุงที่อยู่อาศัย 3 หลัง จากเจ้าของรายใหม่ที่เป็นคนนอกพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าววนอกจากแสดงให้เห็นถึงการใช้งานของพื้นที่และกายภาพในชุมชนที่เริ่มเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วแล้ว ยังสะท้อนถึงสภาพสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนไปจากการมีคนนอกพื้นที่ที่เข้ามาอยู่จำนวนมากขึ้นเช่นกัน

“...สภาพแวดล้อมทางสังคมในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดินในปัจจุบันพบเห็นได้ถึงความหลากหลายของกลุ่มประชากรที่อยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มคนสำคัญ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคนดั้งเดิมร้อยละ 60 และกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นร้อยละ 40” (พลายแก้ว สุวรรณะ, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556) โดยกลุ่มคนดั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย มีความผูกพันในพื้นที่และมีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านที่เป็นคนเก่าแก่ดั้งเดิมอย่างแนบแน่น ในขณะที่กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นไม่ได้เป็นคนไทยที่มาจากต่างจังหวัดเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นกลุ่มคนต่างด้าวที่เข้ามาหากินในพื้นที่ ได้แก่ ลาว กัมพูชา(ภาพที่ 3) โดยกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นเหล่านี้ไม่มีความผูกพันในพื้นที่ และมีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านแนบแน่นมากนัก ส่วนมากเป็นความสัมพันธ์สนิทสนแบบเฉพาะกลุ่ม ภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนดั้งเดิมกับกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นที่เกิดขึ้นในชุมชนจึงมีลักษณะต่างกลุ่มต่างอยู่ อันมีส่วนทำให้สภาพสังคมในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปไม่แนบแน่นเหมือนก่อน อย่างไรก็ตามไม่ปรากฏพบความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นในระหว่างกลุ่มคนดั้งเดิมและกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น

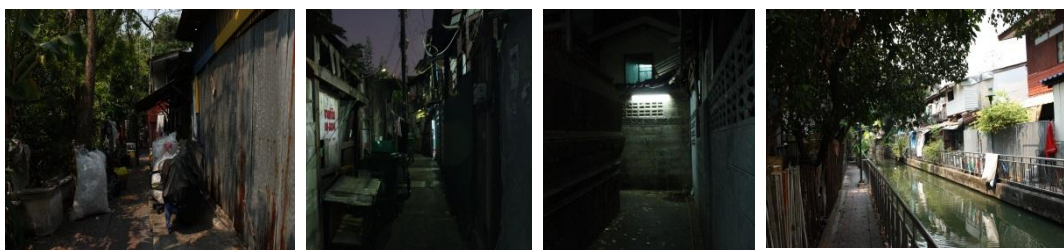
ภาพที่ 3 แสดงสภาพวิถีชีวิตชีวิตของกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นในชุมชน ตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน

ที่มา: การสำรวจช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 โดยผู้วิจัย

ทั้งนี้ตามแนวคิดหลักนิเวศวิทยา การเปลี่ยนแปลงของชุมชนนับเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น เพราะการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองทำให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในชุมชนที่ประชากรเปลี่ยนแปลงไปอยู่เรื่อยย่อมมีผลกระทบในเรื่องวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความขัดข้องในเรื่องการติดต่อสื่อสารและเรื่องข้อมูลเพราะเหตุของความคงที่ของประชากร ผลของการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ ทำให้วัฒนธรรมในเรื่องการแต่งกาย การใช้ภาษา ตลอดจนพฤติกรรมอื่นๆของเยาวชน เป็นไปในทางตรงกันข้ามกับชุมชนที่ยึดประเพณีอันดีงาม ลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมที่มากขึ้น ดังนั้นในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเชื้อชาติ(racial overtones) ก็มักจะส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเชื้อชาติหมายความว่า มีชนกลุ่มน้อยเข้ามาอยู่มากขึ้น (อรรถพร ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล, 2555: 204) โดยปัจจุบันกลุ่มคนแรงงานย้ายถิ่นที่เป็นคนต่างด้าวมีแนวโน้มจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีนโยบายยืดหยุ่นให้แรงงานย้ายถิ่นหรือแรงงานข้ามชาติ เข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ ซึ่งแรงงานข้ามชาติผู้ที่ลักลอบเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย มักสร้างปัญหาต่างๆให้แก่ประเทศไทย ได้แก่ การนำโรคอันตรายเข้าแพร่ในประเทศ การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การประกอบอาชญากรรมและอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง(พิทักษ์ ไปเร็ว และ พัทธกิจ ศิริวงษ์, 2556: 621-623) จากข้อมูลสภาพกายภาพและสังคมข้างต้นกล่าวได้ว่า พื้นที่ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน มีแนวโน้มต่อความไม่ปลอดภัยจากอาชญากรรม

ความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน

จากการลงสำรวจพบว่า อาชญากรรมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน คือ อาชญากรรมพื้นฐาน(basic Crime) คือ เป็นอาชญากรรมที่ไม่มีความสลับซับซ้อน สามารถเกิดขึ้นตามปกติในทุกสังคม ได้แก่ อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น การย่องเบา การลักทรัพย์ การปล้น เป็นต้น โดยอาชญากรรมประเภทนี้ผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรส่วนมากเป็นคนภายนอกชุมชน นอกจากนี้ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดินยังมีอาชญากรรมอีกประเภท คือ อาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย(victimless crime) ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีเหยื่อหรือผู้เสียหาย เพราะผู้กระทำผิดตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายเอง ได้แก่ การพนัน การขายเสพติด ส่วนมากอาชญากรรมประเภทนี้เกิดจากคนภายในชุมชนเอง นอกจากนี้มีการสัมภาษณ์นายพลายแก้ว สุวรรณะ ประธานชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน เกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมพบว่าความไม่ปลอดภัยจากอาชญากรรมมีแนวโน้มลดลงจาก 5 ปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดินยังมีลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรมก็ตาม(ภาพที่4)

ภาพที่ 4 แสดงสภาพแวดล้อมในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดินที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม

ที่มา: การสำรวจช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556 – เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 โดยผู้วิจัย

อย่างไรก็ตามการเกิดอาชญากรรมขึ้นในชุมชน เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก นับได้ว่าพื้นที่ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน ยังเป็นพื้นที่ชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่าที่มีความปลอดภัย สอดรับกับข้อมูลการรับแจ้งคดีต่างๆของสถานีตำรวจนครบาลสำราญราษฎร์และสถานีตำรวจนครบาลชนะสงครามซึ่งดูแลพื้นที่ชุมชน ที่พบว่าการเกิดอาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดรอบนอกชุมชนมากกว่าภายในชุมชน (สถานีตำรวจนครบาลสำราญราษฎร์และสถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม, 2556)

“...การที่ชุมชนมีความปลอดภัยจากอาชญากรรม เป็นเพราะมีการจัดการดูแลโดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การมีกล้องวงจรปิด และการช่วยกันดูแล สอดส่องของคนภายในชุมชน” (พลายแก้ว สุวรรณะ, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

ในขณะเดียวกันการศึกษาคำถามความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมของประชากรในสภาพแวดล้อมชุมชน ผ่านการสำรวจความรู้สึกปลอดภัยในการใช้พื้นที่ของชุมชนในช่วงเวลาต่างๆ ของประชากรในชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคนดั้งเดิมและกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น รวมจำนวน 60 คน สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงระดับความรู้สึกปลอดภัยในการใช้พื้นที่ของกลุ่มคนดั้งเดิมและกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น ในชุมชน
ตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน

การใช้พื้นที่ของชุมชนใน ช่วงเวลาต่างๆ	ระดับความรู้สึกและความพึงพอใจ/คน					
	กลุ่มคนดั้งเดิม 46 คน (100%)			กลุ่มแรงงานย้ายถิ่น 14 คน (100%)		
	มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความรู้สึกปลอดภัยในการใช้พื้นที่ต่างๆในชุมชน ช่วงเวลาเช้ามีด	36 (78%)	10 (22%)	0 (0%)	12 (86%)	2 (14%)	0 (0%)
2. ความรู้สึกปลอดภัยในการใช้พื้นที่ต่างๆในชุมชน ช่วงเวลากลางวัน	38 (83%)	8 (17%)	0 (0%)	12 (86%)	2 (14%)	0 (0%)
3. ความรู้สึกปลอดภัยในการใช้พื้นที่ต่างๆในชุมชน ช่วงเวลากลางคืน	20 (44%)	24 (52%)	2 (4%)	10 (71%)	4 (28%)	0 (0%)

ตัวอักษรสีเขียว: จำนวนคนสูงสุดที่ให้ค่าระดับเหมือนกัน **ตัวอักษรสีแดง:** จำนวนคนสูงสุดที่ให้ค่าระดับต่างกัน
ที่มา: การสำรวจและสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน จำนวน 60 ราย ในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 โดยผู้วิจัย

จากตารางสะท้อนได้ว่ากลุ่มคนดั้งเดิมและกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นสรุปในเบื้องต้นได้ว่า ภาพรวมประชากรในชุมชนยังมีความความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมในช่วงเวลาต่างๆ โดยมีความแตกต่างในประเด็นความรู้สึกปลอดภัยการใช้พื้นที่ต่างๆในชุมชน ช่วงเวลากลางคืน ที่กลุ่มคนดั้งเดิมส่วนใหญ่ให้ค่าระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มคนดั้งเดิมเคยรับทราบถึงการเกิดอาชญากรรมขึ้นในพื้นที่ในกลุ่มคนดั้งเดิมบางราย รวมถึงยังมีความหวาดระแวงต่อกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นอยู่บ้าง ในขณะที่กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นยังให้ค่าระดับมาก เช่นเดียวกับช่วงเวลาอื่นๆ เนื่องจากกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นบางส่วนมีการออกไป-กลับเข้ามาจากการประกอบอาชีพในช่วงเวลากลางคืน โดยไม่ประสพเหตุการณ์อาชญากรรมเกิดขึ้นกับตนเองทำให้ไม่มีความรู้สึกกลัวอันตรายจากอาชญากรรม

จากผลการสำรวจเพิ่มเติม ยังพบว่าความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน ขึ้นกับปัจจัยสำคัญ 4 อย่าง สามารถสรุปโดยเรียงลำดับตามความสำคัญมาก-น้อย แทนด้วยหมายเลข 1-4 ได้ในตารางที่ 2 คือ

ตารางที่ 2 สรุปลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ช่วยสร้างความรู้สึกลดภัยจากอาชญากรรมในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตี๊กดิน

สรุปลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ช่วยสร้างความรู้สึกลดภัยจากอาชญากรรมในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตี๊กดิน	
กลุ่มคนดั้งเดิม 46 คน	กลุ่มแรงงานย้ายถิ่น 14 คน
1. การมีเพื่อนบ้านที่ช่วยเหลือ สอดส่องดูแล	1. การมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดูแลรักษาความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด เป็นต้น
2. การมีตำรวจเข้ามาตรวจตราอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ	2. การมีเพื่อนบ้านที่ช่วยเหลือ สอดส่องดูแล
3.การมีกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการ ดูแล และระวังภัย	3.การมีตำรวจเข้ามาตรวจตราอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ
4.การมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดูแลรักษาความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด เป็นต้น	4.การมีกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการดูแล และระวังภัย

ที่มา: การสำรวจและสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตี๊กดิน จำนวน 60 ราย ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 – เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 โดยผู้วิจัย

จากตารางลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ช่วยสร้างความรู้สึกลดภัยจากอาชญากรรมในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตี๊กดินของกลุ่มคนดั้งเดิมและแรงงานย้ายถิ่น มีความแตกต่างกันสรุปได้คือ

- ลำดับที่ 1 กลุ่มคนดั้งเดิมให้ความสำคัญของการมีเพื่อนบ้านที่ช่วยเหลือ สอดส่องดูแล กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นให้ความสำคัญของการมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดูแลรักษาความปลอดภัย
- ลำดับที่ 2 กลุ่มคนดั้งเดิมให้ความสำคัญของการมีตำรวจเข้ามาตรวจตราอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นให้ความสำคัญของการมีเพื่อนบ้านที่ช่วยเหลือสอดส่องดูแล
- ลำดับที่ 3 กลุ่มคนดั้งเดิมให้ความสำคัญของการมีกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการดูแล และระวังภัย กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นให้ความสำคัญของการมีตำรวจเข้ามาตรวจตราอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ
- ลำดับที่ 4 กลุ่มคนดั้งเดิมให้ความสำคัญของการมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดูแลรักษาความปลอดภัย ในขณะที่กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นให้ความสำคัญของการมีกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการดูแล และระวังภัย

นอกจากนั้นผู้วิจัยมีการสำรวจถึงประเด็นความพึงพอใจและความรู้สึกลดภัยของประชากรในชุมชนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม กายภาพ และการจัดการในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตี๊กดิน โดยประเด็นดังกล่าวจะช่วยสร้างความเข้าใจมากขึ้นถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้สึกลดภัยจากอาชญากรรมของกลุ่มประชากรทั้งสองกลุ่ม แสดงได้ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงระดับความพึงพอใจและระดับความรู้สึกปลอดภัยที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม ภายนอกและ
การจัดการด้านความปลอดภัยในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน

ประเด็นความรู้สึกปลอดภัยและ ความพึงพอใจ	ระดับความรู้สึกและความพึงพอใจ/คน					
	คนดั้งเดิม 46 คน(100%)			แรงงานย้ายถิ่น 14 คน(100%)		
	มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. มีความผูกพันกับชุมชน	28 (61%)	12 (26 %)	6 (13%)	4 (29%)	10 (71%)	0 (0%)
2. ความสนิทสนมกับเพื่อนบ้านหรือ คนในชุมชน	30 (65%)	14 (30 %)	2 (4%)	4 (29%)	8 (57%)	2 (14%)
3. มีความคุ้นชินต่อสภาพแวดล้อม ทางกายภาพในชุมชน	46 (100%)	0 (0 %)	0 (0 %)	12 (86%)	2 (14%)	0 (0%)
4. ความพึงพอใจที่มีอาคารเก่าที่มี คุณค่าในชุมชน	26 (57%)	18 (39%)	2 (4%)	0 (0%)	4 (29%)	10 (71%)
5. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม และบริบทภายในชุมชน(รูปแบบและ สภาพของสิ่งปลูกสร้าง ทางสัญจร ภูมิทัศน์)	24 (52%)	20 (44%)	2 (4%)	10 (71%)	4 (29 %)	0 (0 %)
6. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม และบริบทภายนอกชุมชน(วัด, ชุมชน ข้างเคียง สิ่งปลูกสร้างรอบชุมชน ฯลฯ)	42 (91%)	4 (9%)	0 (0%)	14 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
7. ความพึงพอใจต่อการช่วยเหลือกัน ในชุมชน เมื่อเกิดภัยอันตรายหรือ ความไม่ปลอดภัย	46 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	14 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
8. ความพึงพอใจต่อการจัดการความ ปลอดภัยด้านอาชญากรรมในชุมชน จากคณะกรรมการชุมชน	4 (9%)	27 (59%)	15 (33%)	2 (14%)	8 (57%)	4 (29%)
9. ความพึงพอใจต่อการดูแลด้าน ความปลอดภัยจากอาชญากรรมใน ชุมชนจากหน่วยงานท้องถิ่น(ตำรวจ ,สนง.เขต ฯลฯ)	4 (9%)	38 (83%)	4 (9%)	2 (14%)	8 (57%)	4 (29%)

ตารางที่ 3 แสดงระดับความพึงพอใจและระดับความรู้สึกปลอดภัยที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม กายภาพและ
การจัดการด้านความปลอดภัยในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน

ประเด็นความรู้สึกปลอดภัยและ ความพึงพอใจ	ระดับความรู้สึกและความพึงพอใจ/คน					
	คนดั้งเดิม 46 คน(100%)			แรงงานย้ายถิ่น 14 คน(100%)		
	มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
10. การอยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนของ คนต่างกลุ่มมีผลต่อความรู้สึก ปลอดภัยที่ลดลง	10 (22 %)	14 (30%)	22 (48%)	4 (29%)	2 (14%)	8 (57%)
11. ลักษณะและสิ่งแวดลอมทาง กายภาพมีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยที่ ลดลง	6 (13%)	28 (61%)	12 (26%)	2 (14%)	10 (71%)	2 (14%)
12. ศาสนสถาน มีผลต่อความรู้สึก ปลอดภัยมากขึ้น	6 (13%)	16 (35%)	24 (52%)	0 (0%)	4 (29%)	10 (71%)

ตัวอักษรเขียว: จำนวนค่าระดับเดียวกันมากที่สุด **ตัวอักษรสีแดง:** จำนวนค่าระดับต่างกันมากที่สุด

ที่มา: การสำรวจและสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน จำนวน 60 ราย ช่วงเดือน
มิถุนายน พ.ศ.2556 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 โดยผู้วิจัย

จากตาราง มีค่าระดับความรู้สึกปลอดภัยและความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม กายภาพ
และการจัดการด้านความปลอดภัยในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตึกดิน เหมือนและแตกต่างกันสรุปได้คือ

1. ประเด็นที่ให้ค่าระดับเหมือนกัน

- **ระดับมาก** ในประเด็น ความคุ้นชินต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพในชุมชน ความพึงพอใจต่อ
สภาพแวดล้อมและบริบทภายในชุมชน ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมและบริบทภายนอกชุมชน ความพึง
พอใจต่อการช่วยเหลือกันภายในชุมชนเมื่อเกิดภัยอันตรายหรือความไม่ปลอดภัยด้านอาชญากรรม แสดงให้เห็นว่า
คนทั้งสองกลุ่มต่างมีความคุ้นชินและมีความพึงพอใจมากในสภาพและแวกบ้านในชุมชนทั้งภายใน- ภายนอกชุมชน
และจากการลงสัมภาษณ์และพูดคุยเพิ่มเติมกับคนทั้งสองกลุ่มในชุมชนพบว่า เป็นเพราะสภาพแวดล้อมเอื้อต่อ
การดำรงชีวิตของคนทั้งสองกลุ่ม คือ มีความสะดวกในการเดินทางและการประกอบอาชีพ สภาพกายภาพ มี
ความเงียบสงบ น่าอยู่อาศัยไม่เคยเกิดเหตุร้ายจากอาชญากรรมขั้นรุนแรง ในพื้นที่ให้เป็นที่จดจำเป็นภาพฝังใน
ความรู้สึกของคนในชุมชน ทำให้กลุ่มคนดั้งเดิมและแรงงานย้ายถิ่นต่างมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมดังกล่าว
ซึ่งความคุ้นชินและความพึงพอใจในสภาพแวดล้อม และความพึงพอใจต่อการช่วยเหลือกันภายในชุมชนเมื่อเกิดภัย
อันตราย นับมีอิทธิพลสำคัญต่อการมีความรู้สึกปลอดภัยในพื้นที่

- ระดับปานกลาง ในประเด็น ความพึงพอใจต่อการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในชุมชนจากคณะกรรมการชุมชน และความพึงพอใจต่อการดูแลด้านความปลอดภัยจากอาชญากรรมในชุมชนจากหน่วยงานท้องถิ่น(ตำรวจ,สนง.เขต ฯลฯ) เนื่องจากคนทั้งสองกลุ่มรู้สึกว่ายังมีการจัดการไม่ทั่วถึงและไม่สม่ำเสมอ และประเด็นลักษณะและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยที่ลดลง เนื่องจากกลุ่มคนทั้งสองต่างรับรู้ได้ถึงสภาพกายภาพบางส่วนที่มีความทรุดโทรมและหนาแน่น รวมถึงจุดอับสายตาที่มีอยู่ซึ่งดึงดูดต่อการก่ออาชญากรรม ในขณะที่เดียวกันการที่กลุ่มคนทั้งสองต่างมีความพึงพอใจและคุ้นชินกับสภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมในชุมชน จึงทำให้มีการให้ค่าประเด็นดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับน้อย ในประเด็น การอยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนของคนต่างกลุ่มมีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยที่ลดลง เพราะในชุมชนไม่มีเหตุการณ์ภัยอันตรายร้ายแรงจากการอยู่อาศัยร่วมกันของคนต่างกลุ่ม ถึงแม้จะมีความแตกต่างทางวิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมตลอดจนไม่มีความผูกพันกันมากนักก็ตาม แต่ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีในฐานะของการเป็นผู้เช่าและผู้ให้เช่าที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือกันเมื่อเกิดอันตราย ในทางตรงข้าม ประเด็นการที่ชุมชนตั้งอยู่ใกล้ศาสนสถานมีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น การที่คนทั้งสองกลุ่มต่างให้ค่าระดับน้อย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของวัดกับคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนการพึ่งพาอาศัยระหว่างคนในชุมชนกับวัดไม่แนบแน่นเช่นในอดีต จึงไม่รู้สึกว่า การอยู่ใกล้วัดจะสร้างความอุ่นใจปลอดภัยในชีวิต

2. ประเด็นที่ให้ค่าระดับต่างกัน

- ความผูกพันกับชุมชน กลุ่มคนดั้งเดิมให้ค่าระดับมาก เนื่องจากมีความทรงจำและประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ในฐานะที่เป็นคนดั้งเดิม ส่วนกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นให้ค่าระดับปานกลาง เพราะคนกลุ่มนี้มาจากถิ่นอื่น และเกือบทั้งหมดมีเป้าหมายอยากกลับไปบ้านเกิดของตนเมื่อเก็บเงินได้มากพอ
- ความสนิทสนมกับเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชน กลุ่มคนดั้งเดิมให้ค่าระดับมาก เพราะมีความคุ้นเคยและรู้จักเพื่อนละแวกบ้านมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน ในขณะที่กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นให้ค่าระดับปานกลาง เพราะไม่มีการสูงส่งระหว่างเพื่อนบ้านมากนัก แต่ก็มี การพูดคุยและทักทายตลอดจนช่วยเหลือกันเมื่อเกิดอันตราย
- ความพึงพอใจที่มีอาคารเก่าที่มีคุณค่าในชุมชน กลุ่มคนดั้งเดิมให้ค่าระดับมาก เพราะมีความผูกพันและเห็นถึงคุณค่าของอาคารเก่าที่มีอยู่ในชุมชน ในขณะที่กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นให้ค่าระดับน้อย เพราะไม่มีความผูกพัน และอาคารเก่าเหล่านั้นไม่มีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของพวกเขา

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมในสภาพแวดล้อม ชุมชนอยู่อาศัยย่านเก่า ผ่านกรณีศึกษา ชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีกลิน เขตพระนคร กรุงเทพฯ พบว่า ชุมชนมีลักษณะของสภาพแวดล้อมทางที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม แต่ชุมชนยังมีความปลอดภัยจากอาชญากรรมจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การจัดการดูแลโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ การมีกล้องวงจรปิด และการช่วยกันดูแล สอดส่องภายในชุมชน แสดงให้เห็นว่าทิศทางการดำเนินการ โดยหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงความร่วมมือของ

ประชาชนด้านความปลอดภัยในชุมชนแห่งนี้ยังอยู่ในระดับที่ดี สอดคล้องกับผลสำรวจความรู้สึกของกลุ่มประชากรผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคนดั้งเดิมและกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น ที่แสดงว่ากลุ่มคนทั้งสองต่างมีความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมเมื่ออยู่อาศัยในชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน ซึ่งผลดังกล่าวตรงข้ามกับข้อสันนิษฐานในตอนแรก

ทั้งนี้ปัจจัยที่ช่วยสร้างความรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมของกลุ่มคนดั้งเดิมและกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น มีค่าระดับความสำคัญแตกต่างกัน โดยคนดั้งเดิมส่วนใหญ่มีความต้องการความสัมพันธ์ละแวกบ้านที่ช่วยเหลือดูแลกันจึงให้เป็นปัจจัยสำคัญลำดับแรก และการมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพความปลอดภัยนั้นให้ความสำคัญเป็นปัจจัยลำดับสุดท้าย ในขณะที่กลุ่มแรงงานย้ายถิ่นให้ความสำคัญปัจจัยการมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเป็นลำดับแรก และให้ความสำคัญของปัจจัยการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและที่เอื้อต่อการจัดการ ดูแล และระวังภัยเป็นปัจจัยลำดับสุดท้าย

สภาพแวดล้อมทางกายภาพชุมชนในปัจจุบันนี้มีส่วนสำคัญ ในการช่วยป้องกันการเข้ามาของอาชญากรซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนต่างพื้นที่ เนื่องจากข้อจำกัด ความไม่สมบูรณ์ และข้อบกพร่องทางกายภาพชุมชนได้แก่ มีทางเข้าออกหลายทาง และเส้นทางสัญจรขนาดเล็กและไม่เป็นระบบ อาจทำให้อาชญากรไม่กล้าเข้ามาเพราะขาดความคุ้นชิน รวมถึงเกิดความสับสนอันเป็นอุปสรรคต่อการหลบหนี นอกจากนั้นการใช้พื้นที่ทางสัญจรร่วมกันในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมของคนแต่ละกลุ่ม หมุนเวียนกันไปตามช่วงเวลาต่างๆ นับว่าทำให้เกิดการดูแลพื้นที่ของคนในชุมชนเกือบตลอดทั้งวัน ส่งผลให้พื้นที่ที่มีความปลอดภัยมากขึ้น

ในส่วนสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่รบกวนกันแต่สามารถช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดภัยอันตราย ลักษณะดังกล่าวนี้ช่วยให้การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนทั้งสองมีความสุขสงบและลดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การที่กลุ่มคนทั้งสองมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมชุมชนตลอดจนการมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนของการเป็นผู้ให้เช่าของคนดั้งเดิมและการเป็นผู้เช่าของแรงงานย้ายถิ่นถือเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความรู้สึกปลอดภัย ภายใต้สภาพสังคมเมืองในปัจจุบันซึ่งไม่มีความผูกพันละแวกบ้านและมีการผสมผสานของกลุ่มประชากรที่มีทั้งกลุ่มคนดั้งเดิมและกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น ในขณะที่การที่ชุมชนอยู่ใกล้วัดซึ่งเป็นองค์ประกอบทางกายภาพที่สำคัญของชุมชนและสังคมไทยกลับไม่มีผลทำให้กลุ่มคนทั้งสองมีความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ชุมชนที่อยู่อาศัยย่านเก่าที่เป็นชุมชนไร้รั้ว มีลักษณะทางกายภาพไม่เป็นระเบียบ มีความผสมผสานของรูปแบบสิ่งปลูกสร้างและกลุ่มผู้อยู่อาศัย อาจไม่ใช่ภาพลักษณ์ของการเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมเสมอไป ในขณะที่เดียวกันชุมชนลักษณะดังกล่าวไม่ใช่ชุมชนที่แสดงถึงความสัมพันธ์และความผูกพันแนบแน่นจนสามารถใช้เป็นแนวทางสร้างความปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ กรณีศึกษาชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน จึงสะท้อนให้เห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพและเงื่อนไขสังคมบางอย่างสามารถช่วยทดแทนความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพลักษณะที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมในชุมชน และการสร้าง

ความปลอดภัยที่มีความสอดคล้องกับความรู้สึกลปลอดภัยของคนในชุมชน ผ่านการจัดการที่มีการเชื่อมโยงมิติสังคมและกายภาพร่วมกันจะช่วยสร้างความปลอดภัยและความรู้สึกลปลอดภัยในพื้นที่ที่เป็นพลวัต

ทั้งนี้ผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อยอดการกำหนดทิศทางและสร้างกลไกในการจัดการและดูแลพื้นที่ให้เกิดความปลอดภัยและความรู้สึกลปลอดภัย ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพวิถีชีวิตของกลุ่มคนและสภาพกายภาพในชุมชน ลดการสูญเสียงบประมาณในการดำเนินการ รวมถึงนำไปวิเคราะห์ร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูชุมชนย่านเมืองเก่า เพื่อสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่โดยมีความปลอดภัยและความรู้สึกลปลอดภัยเป็นกลไกช่วยทำให้ชุมชนย่านเก่าที่มีความแตกต่างทางกายภาพและสังคมมีความน่าอยู่ยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเปรียบเทียบกับชุมชนย่านเก่าที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมที่มีความคล้ายคลึงกันเพื่อยืนยันถึงข้อค้นพบได้ชัดเจนขึ้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในวงกว้างและนำไปสู่การจัดการความปลอดภัยที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตคนในชุมชนย่านเก่าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กำธร กุลชล. (2545). การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร การติดตามหาคำตอบในรอบ 40 ปี. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ศิลปากร นครปฐม.
- พรหมพรรณ พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2547). “การเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่อยู่อาศัยของชุมชนดั้งเดิมในกรุงรัตนโกสินทร์: กรณีศึกษาชุมชนตรอกศิลป์-ตรอกตีดิน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พลายแก้ว สุวรรณะ. (2556). ประธานชุมชนตรอกศิลป์ตรอกตีดิน. สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556.
- พิทักษ์ ไปเร็ว และ พิทักษ์ ศิริวงษ์. (2556). “วาทกรรมการสร้างความเป็นอื่นของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยฐานะพลเมืองของโลก.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal 6, 3(กันยายน-ธันวาคม): 618-636.
- มณฑล เขี่ยมไพศาล และ มานัส ศรีวณิช. (2010). “ความหนาแน่นเชิงพื้นที่อาชญากรรม กรณีศึกษาเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ศึกษาตามแบบเคอร์เนล.” วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม/การผังเมือง 7, 1. 2010: 87-102.
- สถานีตำรวจนครบาลสำราญราษฎร์และสถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม. (2556). ฝ่ายตำรวจชุมชนสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 11 พฤศจิกายน 2556.
- สำนักพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตพระนคร. (2556). แบบสำรวจและสรุปข้อมูลชุมชน สำนักงานเขตพระนคร ข้อมูล ณ วันที่ 10 กันยายน 2556.
- สุดหรรษา สืบสมาน และ โกสินทร์ หินเฑาะว์. (2556). “การประยุกต์ใช้เทคนิค 3D ในการวิเคราะห์คดีอาชญากรรม.” Veridian E-Journal 6, 2(พฤษภาคม-สิงหาคม): 874-883.
- อัมณพ ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2555). อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี. (2552). “การศึกษาหาแนวทางในการป้องกัน
อาชญากรรม แบบไม่เป็นทางการ: กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.” เสนอสำนักงานกิจการ
กระทรวงยุติธรรม, กรกฎาคม ๒๕๕๒.

ภาษาต่างประเทศ

Butterworth, L. (2000). **The Relationship Between the Built Environment and Wellbeing: a Literature Review.** Prepared for the Victorian Health Promotion Foundation, February 2000. Melbourne: Australia.

Kihl, M., et al. (2005). **Livable Communities: An Evaluation Guide.** Washington, D.C.: AARP.

Kullberg, A. (2010). “My Home is my Castle: Residential Well being and Perceived Safety in Different Types of Housing Areas in Sweden.” Ph.D. dissertation, Faculty of Health Sciences, Linköping University.

Marzbali et al. (2011). “A Review of the Effectiveness of Crime Prevention by Design Approaches towards Sustainable Development.” **Journal of Sustainable Development** 4, 1 (February): 160-172. Accessed February 7, 2014. Available from <http://www.ccsenet.org/jsd>

Newman, O. (1973). **Defensible Space; Crime Prevention Through Urban Design.** New York: Macmillan.

Wilson, J.Q. and G.L. Kelling. (1982). “The police and neighborhood safety: Broken windows.” **Atlantic Monthly** 249, 3 (March): 29-38. Accessed February 2, 2014. Available from <http://www.zen12076.zen.co.uk/misc/OUCD/offprints3+.pdf>